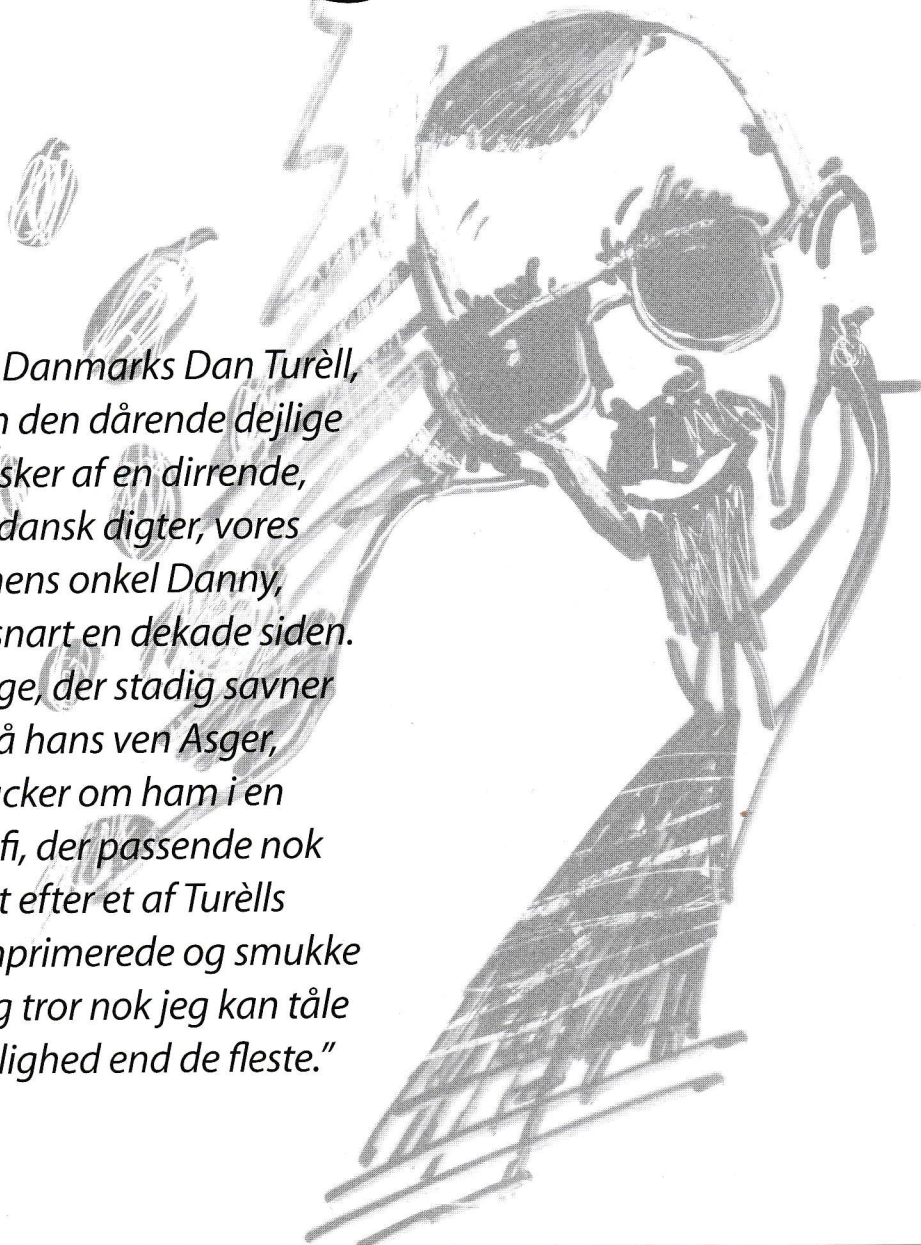

Ode til min yndlingsonkel

*DDT, hele Danmarks Dan Turèll,
I ved, ham den dårende dejlige
lemmedasker af en dirrende,
dalrende dansk digter, vores
allesammens onkel Danny,
døde for snart en dekade siden.
Vi er mange, der stadig savner
ham, også hans ven Asger,
der schnacker om ham i en
ny biografi, der passende nok
er opkaldt efter et af Turèlls
mest komprimerede og smukke
digte: "Jeg tror nok jeg kan tåle
mere kærlighed end de fleste."*

40

Tekst:
Illustra

Dan T
teenag
endda
da jeg
gader
husker
'knæk
var mi
sikker
serne)
udtalte
vampy
person
Tilgiv
person

Sort,
Selvfo
Dan T
lin fik
der va
begive
af Dan
tids fl
også a
jeg ind
Op
Dan b
Raym
(hvilk
vi ung
musik
vores
måde
altid li
sen. D
af halv
var de
ligt ha
op til
ind i n

Falsk
Dan T
Som s
ikke t
for tid

Tekst: Kenneth T. de Lorenzi

Illustration: Vivi Jul Nielsen

Dan Turèll var den første egentlige digter, jeg som teenager følte en vis samhørighed med – ind imellem endda en skummel medsammenhvorendhed – især da jeg, som lidt ældre, luskede rundt i Københavns gader og langsomt gjorde hans gader til mine. Jeg husker tydeligt de voksnes lidt nedladende snak om 'knækprosa' i forbindelse med *Vangede billeder*, der var mit første møde med onkel Danny (som den sikkert var for de fleste, der voksede op i halvfjerds-erne). Men fra det øjeblik min forhadte dansklærer udtalte sig hånligt om denne supercool, skaldede vampyr-fyr, fik DT en fast plads på min hylde med personlige helte, og der står han såmænd endnu. Tilgiv mig derfor, hvis jeg i det følgende bliver lidt personlig.

Sort, sort, sort

Selvfølger var jeg ikke ene om min beundring for Dan Turèll, der ligesom de folkekære lømler i Gasolin fik en hel Lørdagshjørnet at folde sig ud i (Husk, der var kun én kanal dengang, så det var noget af en begivenhed). Og, som en ikke uvæsentlig procentdel af Danmarks befolkning (DT må have været én af sin tids flittigste foredragsholdere), nåede jeg heldigvis også at opleve Onkel Danny live on stage. Behøver jeg indskyde, at det var stort?

Op gennem firserne virkede det som om, Super-Dan blev helt opslugt af at blive en slags dansk Raymond Chandler med alle sine kriminalromaner (hvilket lader til at gå Asger Schnack noget på), mens vi unge gik rundt i sort tøj, snakkede sort, hørte sort musik og naturligvis hang ud på café Dan Turèll i vores sorte læderjakker. Så på den ene eller anden måde har sortklædte Dan med de sortlakerede negle altid lissom bare været der – et eller andet sted i kulissen. Da han udgav sine sidste digtsamlinger i starten af halvfemserne, og man samtidig vidste, han var syg, var det næsten mere end man kunne bære, og personligt har jeg først for ganske nyligt kunne mande mig op til at bladre i disse meget stramtkomponerede og, ind i mellem, overvældende sørgelige sider.

Falsk folkelighed

Dan Turèll døde som 47-årig, den 15. oktober, 1993. Som så mange andre har måttet sande, er det næsten ikke til at fatte, hvor meget vi mistede, da vi alt for tidligt måtte tage afsked med denne kulturens

karismatiske karma cowboy. Særligt når man påtænker de latterligt intetsigende fænomener, der i dag går for folkelig kultur. For blandt dem er der ikke mange, der når Onkel Danny bare til tyggegummiet på skosålerne. Vi forveksler folkelighed med Platte Popstars og Polle fra Snave; med Big Brother og Blævrende Bryster; med Flygtige Førstehjælpsbøger og Fast Forførende Familieforfladigelse fra Fjernsynsfladen.

Nævn bare én eneste nulevende digter, som hele nationen er på fornavn med (og nej, Kim Larsen eller Steffen Brandt gælder sgu' ikke). Han/hun findes simpelthen ikke (Tove Ditlevsen har jo forladt os, og Benny Andersen er vi ikke rigtig på fornavn med).

I et land hvor en gennemsnitsdigtsamling sælger rundt regnet 150 eksemplarer, formåede Dan Turèll at gøre både sit kontrafej og sin kunst til allemands-eje, bl.a. ved at kaste sig over en hvilken som helst genre med sin karakteristiske usnobbethed, men også ved altid at insistere på og kæle for kvaliteten af det, han leverede – hvad enten det nu var I byenklummen i Politiken, en damebladskronik eller sin seneste bog.

Og kimseri

Og selv når han gik på kompromis med de *Vangede digte*, der på forlagets forlangende blev skrevet om til prosa og derefter kendt som *Vangede billeder*, var kvaliteten i højsædet.

Og selv om Asger Schnack og andre litterære eksperter har en tendens til at kimse lidt af dette kunstneriske kompromis, dette 'bestillingsarbejde', så var det altså med til at udvide vores lille verden dengang i det formørkede årti, der udgjorde min generations teenageår.

Og selv om det jo var en slags litteratur, så kimsede vi altså ikke. Vi læste, lo og levede med i Dans indre Vangede. Og selv om det generelt var hårdt, så var det ikke nær så for meget at være teenager i de øjeblikke.

Anders And og andre helte

Sidenhen opdagede man nogle af DTs helte og inspirationskilder – enkelte via ham, men de fleste opdagede man selv, hvorefter det gik op for én, at det også var hans helte. At så mange af dem, ligesom hans højt elskede Anders And, var amerikanere – og at DT selv nærmest opfattede Danmark som en af Amerikas forenede stater – understreger blot, hvor altfavnende og usnobbet han var. Meget sigende var Biblen og Kora-

nen lige essentiel læsning for Dan Turèll, og hans fokus på amerikansk kultur var blot en konsekvens af dennes stadig stigende indflydelse på vor egen, som jo var en følge af USAs helt særegne mangfoldighed af sprudlende kunstarter. Om det var T. S. Eliot eller H. P. Lovecraft; Gustav Winckler eller Gustav Wied; beatniks eller salmedigtere; Monk, Sinatra, Dylan eller Lou Reed – DT elskede dem alle.

Apropos musik, så genlæste jeg for nyligt nogle af Turèlls gamle musikmeldelser, og de er simpelt hen intet mindre end geniale. Han formåede på forførende vis at genskabe atmosfæren fra en lille røgfyldt new yorker-klub, så det følte som om, man selv havde været der. Samtidig kunne han med ganske få ord formidle oplevelsens højdepunkter ved bl.a. at sætte dem i kontrast til de øjeblikke, hvor det ikke helt havde swinget, men med kærligheden til helheden intakt. Mange af vor tids musikanmeldere (o.a.) ville have rigtig godt af at læse DTs bud på, hvordan man skriver om musik (o.a.), med kærlighed, forstand og respekt.

Højpanedet nærlæsning

Anyway, Dan Turèll var nok til tider en strid og kynisk banan (som en naturlig modvægt til al folkeligheden, skulle man mene), men han var som sagt ingen snob og havde derudover ikke noget særligt tilovers for det akademiske fortolkerparnas. Og hér kommer vi så til vennen Asger Schnacks biografiske værk gennemgang, som jo er den egentlige undskyldning for denne helte-ode. Det er nemlig en meget akademisk tilgang, den kære Asger har til sin helts værk, hvilket der for så vidt ikke er noget galt med. Stoffet i sig selv kan sagtens tåle en grundig, højpanedet nærlæsning. Bogen er således fuldkommen uundværlig som introduktion til de tidlige års mindre kendte poetiske eksperimenter, fra før gennembruddet med *Karma cowboy* og *Vangede billeder* i midten af halvfjerdserne, men trods Schnacks åbenlyse beundring og kærlighed til store dele af mandens værk har han som antydnet svært ved at skjule sin misfornøjelse med de lettere tilgængelige og, ja, folkelige aspekter af Turèlls forfatterskab. Nu var onkel Danny jo ikke fuldstændig ukritisk selv, det er eksempelvis almindelig kendt, at han udvandrede få minutter inde i filmatiseringen af sin roman *Mord i mørket* (1986), der vist var folkelig på den forkerte måde (eller også var det bare Michael Falch, der var det).

Lidt mere kærlighed

Det meste af tiden har Schnack dog både hjerte og forstand med sig, og selv om han tilsyneladende har mest respekt for de mere eksperimenterende sider af forfatterskabet, så er det i sig selv en bedrift at skabe et seriøst overblik over et sådant massivt output som Dan Turèlls. Ikke mindst, når det gøres så kongenialt og vidende som hér. At Schnack til tider dømmer Onkel Danny lidt hårdt er vel i det hele taget kun menneskeligt, når man tager hans store respekt for mandens talent i betragtning. Bogen er på ingen måde trivial eller snagende, men, virker det som, skrevet ud fra et ønske om at kundgøre, hvor stor en digter DT faktisk var, hvilket formidles særdeles overbevisende. Det er altså en virkelig sober og informativ biografi, Schnack har begået, omend den ind imellem har en tendens til at fortabe sig lidt i detaljerne. Men alene henvisningerne, der fylder godt – både i og efter teksten – og således giver et grundigt indblik i DTs inspirationskilder, er prisen værd, og får en til at ønske at livet var lidt længere, så man kunne nå at læse, se og høre det hele. Selvfølgelig får man også en overvældende trang til at læse Onkel Dannys selvkomponerede greatest hits mindst én gang til og måske til at høre hans stemme, hvilket man i hvert fald kan på pladerne med Sølvstjerne og Halfdan E. Personligt fik jeg også pludselig lyst til at slentre en årvågen tur gennem København med nypudsede briller og nysgerrigheden vakt.

Og Onkel Danny, jeg håber stadig, du kan tåle lidt mere kærlighed, for du vil altid være min all time favorite uncle. ■

Asger Schnack: Jeg tror nok jeg kan tåle lidt mere kærlighed end de fleste. En bog om Dan Turèll. Høst Et Søn. 292 sider, kr. 299,95 (Udgivelsesdato: 15. oktober 2001 (på 8-årsdagen for Dan Turèlls død))